

Raadsvoorstel

onderwerp	Watertakenplan de Liemers 2027-2031
zaaknummer	Z/26/516524
documentnummer	INT/26/1301903
portefeuillehouder	Mijntje Pluimers - Foeken
portefeuille	Mobiliteit, Infrastructuur, Water(beheer), Openbare ruimte, Groen en Biodiversiteit

1. Samenvatting

Het Watertakenplan De Liemers 2027-2031 beschrijft hoe de gemeente Zevenaar invulling geeft aan haar wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het plan bevat de benodigde maatregelen voor beheer en onderhoud van de waterketen, de vervanging van verouderde rioolvoorzieningen en de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen in de periode 2027-2031. Daarbij worden vervangingsopgaven waar mogelijk gecombineerd met revitaliseringsprojecten en klimaatadaptatie (werk met werk maken). Het plan vormt een uitwerking van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 en bevat het financiële kader voor de uitvoering van deze opgaven.

2. Aanleiding

Het huidige Watertakenplan (2022–2026) loopt af, waardoor actualisatie noodzakelijk is. Tegelijkertijd vragen klimaatverandering en de toenemende vervangingsopgave om gerichte keuzes in beheer en vervanging. Een groot deel van het rioolstelsel in Zevenaar is aangelegd in de jaren '50 en '60 en bereikt in de komende jaren het einde van de technische levensduur. Zonder tijdige vervanging neemt de kans op storingen, wateroverlast en oplopende beheerkosten toe.

Met het Watertakenplan 2027–2031 (hierna: WTP) wordt invulling gegeven aan de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en wordt richting gegeven aan een doelmatig en toekomstbestendig beheer van het stedelijk watersysteem. Het vaststellen van dit beleidskader en het beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

3. Beoogd effect

Met vaststelling van het Watertakenplan beschikt de gemeente voor de periode 2027-2031 over een actueel beleidsmatig en financieel kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. Hierdoor kunnen de beheer-, onderhouds- en vervangingsmaatregelen planmatig worden uitgevoerd. Het college en de raad kunnen via de P&C-cyclus monitoren of de maatregelen, investeringen en zorgplichten conform planning worden gerealiseerd.

4. Argumenten

1.1 Dit WTP werkt de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 uit voor de thema's water en klimaatadaptatie. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari, 2024) legt de gemeente haar strategische keuzes voor de fysieke leefomgeving vast in de Omgevingsvisie, waarin water en klimaat integraal zijn opgenomen. De basis voor de visie in dit WTP wordt gevormd door de omgevingsvisies van Zevenaar, Duiven en Westervoort. Beleid en maatregelen voor de gemeentelijke watertaken – waaronder afvalwater, hemelwater en grondwater – worden door de Liemerse gemeenten gezamenlijk vastgelegd in dit WTP. De bijbehorende juridische regels worden vastgelegd in het Omgevingsplan. Daarmee vormt dit

plan een verdere uitwerking van de Omgevingsvisie op het gebied van stedelijk water en levert input voor de actualisatie van het Omgevingsplan, die uiterlijk in 2032 moet zijn afgerond.

1.2 De gemeente is wettelijk verplicht om te zorgen voor de inzameling en afvoer van afvalwater, het verwerken van regenwater en het beperken van grondwaterproblemen.

De wijze waarop wij invulling geven aan deze drie zorgplichten is vastgelegd in het WTP. Hiermee waarborgt de gemeente de volksgezondheid en een veilige en goed functionerende leefomgeving.

1.3 In het WTP wordt, in samenhang met het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, actief ingezet op het anticiperen op klimaatverandering.

Dit gebeurt door het structureel opnemen van klimaatadaptatieve maatregelen in de openbare ruimte en bij ruimtelijke ontwikkelingen, gericht op het beperken van wateroverlast en droogte. Maatregelen tegen hittestress worden hierbij in samenhang beschouwd, maar maken geen onderdeel uit van de bekostiging via de rioolheffing.

1.4. Dit WTP benadert het watersysteem en -keten als één.

Naast de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater geeft het WTP invulling aan een integrale benadering van het watersysteem, in nauwe afstemming met waterschap Rijn en IJssel. In aansluiting op de samenwerking uit de periode 2022–2026 worden gezamenlijke onderzoeken uitgevoerd, met name gericht op waterkwaliteit en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook met buurgemeenten wordt ambtelijk samengewerkt om kennis te bundelen en efficiënt invulling te geven aan deze opgaven.

1.5 *Met dit WTP beheren we het riool in aansluiting op het IBOR.*

Met de beheerstrategie in het WTP sturen we op cyclisch, doelmatig onderhoud van het rioolstelsel. We vervangen verouderde rioolobjecten in revitaliseringsprojecten waar mogelijk in combinatie met klimaatadaptatieve maatregelen. Zo maken we werk met werk: deze aanpak sluit aan bij de ambities en doelstellingen uit het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032. De samenhang tussen inrichting en beheer staat centraal.

2.1 *Dit WTP heeft een onderbouwd kostendekkingsplan.*

De uitvoering van de gemeentelijke watertaken vraagt de komende jaren om aanzienlijke investeringen in beheer, onderhoud en vervanging van het rioolstelsel. Om deze opgaven financieel verantwoord uit te voeren is een kostendekkingsplan opgesteld waarin alle benodigde maatregelen en kosten zijn doorgerekend. De financiële doorrekening biedt inzicht tot 2081 en maakt de financiële gevolgen van de gemeentelijke watertaken op de lange termijn inzichtelijk.

2.2 *In het kostendekkingsplan WTP zijn de kosten voor uitvoering van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie meegenomen.*

Bij vervanging van riolering en uitvoering van revitaliseringsprojecten worden maatregelen tegen wateroverlast en droogte meegenomen, conform het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. Deze maatregelen vergroten de waterbergingscapaciteit en dragen bij aan een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Omdat deze maatregelen onderdeel zijn van de gemeentelijke watertaken, zijn de kosten verwerkt in het kostendekkingsplan en meegenomen in de financiële doorrekening. Maatregelen tegen hittestress vallen buiten de gemeentelijke watertaken en worden daarom niet vanuit het WTP bekostigd.



3.1 Verwerking in de meerjarenbegroting maakt een integrale afweging door de raad mogelijk

Het WTP heeft financiële gevolgen voor de meerjarenbegroting vanaf 2027. Door deze gevolgen te verwerken in de meerjarenbegroting kan de raad de benodigde middelen betrekken bij de integrale financiële afweging voor de komende jaren. De budgetten en investeringen uit het Watertakenplan De Liemers 2027-2031 worden overeenkomstig de planning verwerkt in de 1e Voortgangsrapportage 2027 en opgenomen in de begroting 2027.

4.1 Voor betrouwbare uitvoering van de KRW-monitoringsverplichtingen is nieuwe telemetrie noodzakelijk.

De huidige situatie maakt het onmogelijk om continu en nauwkeurig te meten, zoals vereist binnen de Kaderrichtlijn Water. Op diverse locaties ontbreekt telemetrie volledig, terwijl de aanwezige systemen technisch zijn uitgevallen of niet meer voldoen aan de eisen voor datakwaliteit en betrouwbaarheid. Nieuwe telemetrie is daarom essentieel om structureel te kunnen monitoren en tijdig te kunnen bijsturen. De benodigde meetinstrumenten hebben een technische levensduur van zeven jaar, waardoor een afschrijvingstermijn van zeven jaar passend is.

5. Kanttekeningen

2.1 In dit WTP stijgt de rioolheffing de komende vier jaar jaarlijks met 6,8%.

Deze stijging leidt tot hogere woonlasten voor inwoners. Voor sommige huishoudens kan dit financieel merkbaar zijn. De stijging is echter noodzakelijk om de gemeentelijke watertaken ook in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren. De gemeente staat voor een omvangrijke vervangingsopgave van verouderde riolering en investeert tegelijkertijd in een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Hiermee worden de bedrijfszekerheid en het functioneren van het rioolstelsel geborgd en worden storingen, uitval van voorzieningen, wateroverlast, hinder en overlast voor inwoners en mogelijk onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen. Voor inwoners met een laag inkomen zijn mogelijkheden voor inkomensondersteuning beschikbaar.

2.2 In het WTP wordt op basis van RIONED-kengetallen een indicatief capaciteitstekort van 3fte gesignaleerd.

De gemeente Zevenaar organiseert haar werkzaamheden echter integraal en projectmatig, waardoor expertise en capaciteit vanuit verschillende vakdisciplines gezamenlijk worden ingezet. Hierdoor kunnen de gemeentelijke watertaken momenteel binnen de beschikbare capaciteit effectief worden uitgevoerd. Indien toekomstige ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, wordt de benodigde capaciteit opnieuw beoordeeld.

3.1 Financiële doorrekening is gebaseerd op huidige inzichten

De financiële doorrekening van het Watertakenplan De Liemers 2027-2031 is gebaseerd op de huidige inzichten ten aanzien van areaal, beheeropgaven, investeringen, prijsontwikkelingen en de vervangingsopgave. Toekomstige ontwikkelingen, zoals uitbreiding van het areaal door woningbouw- of bedrijventerreinontwikkelingen, kunnen leiden tot wijzigingen in de beheer- en investeringskosten. Eventuele financiële gevolgen worden verwerkt via de reguliere P&C- cyclus.

6. Alternatieven

2.1 Deels uitstellen van de grootschalige vervangingen gecombineerd in revitaliseringsprojecten.

Een groot deel van het rioolstelsel in Zevenaar moet de komende jaren worden vervangen op basis van ouderdom. De kosten hiervoor worden daarom zo evenredig mogelijk gespreid. Een periode jaarlijks minder vervangen dan op dit moment noodzakelijk is, leidt op termijn tot extra verhoging van tarief en kosten voor aanvullende (nood) reparaties. Hetgeen niet wenselijk is. Uit doorrekening blijkt dat het deels uitstellen slechts een beperkte tariefreductie van ongeveer 1% op de

rioolheffing oplevert. Het uitstellen van vervangingen heeft daarom slechts een beperkt effect op de ontwikkeling van de rioolheffing en zorgt op termijn alsnog voor extra stijging van de rioolheffing.

2.2 Het niet beschikbaar stellen van investeringen voor vervanging van verouderde rioolobjecten.

Dit betekent dat verouderde rioolobjecten niet tijdig worden vervangen. Dit leidt tot een toename van reparatie- en onderhoudskosten en resulteert op langere termijn in hogere vervangingsinvesteringen. Daarnaast neemt het risico op storingen en onverwachte uitval toe, hetgeen leidt tot een afname van de bedrijfszekerheid. Gelet hierop wordt het uitvoeren van de vervangingsinvesteringen als noodzakelijk beschouwd.

7. Planning en evaluatie

Het WTP heeft betrekking op de planperiode 2027–2031. Tijdens deze periode monitoren we de uitvoering van de maatregelen en sturen we waar nodig bij. Na vier jaar gaan we integraal evalueren. De uitkomsten zijn de basis voor de voorbereiding van de volgende planperiode. Met dit WTP beheren we het riool in aansluiting op het IBOR. De financiële actualisatie van het IBOR 2022-2032 zullen we in Q4 2026 aan de raad voorleggen.

8. Communicatie

Het WTP De Liemers is opgesteld in een samenwerking met de gemeenten Westervoort en Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel. Deze partijen zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het plan. Zij, de Provincie Gelderland en Vitens worden na vaststelling formeel geïnformeerd.

Een belangrijk onderdeel in het WTP is het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. In het voorgaande WTP zijn inwoners en bedrijven betrokken in de vorm van participatietrajecten voor de grootschalige revitalisering. Deze lijn zal worden voortgezet met de projecten en activiteiten die zijn opgenomen in dit WTP. Ook willen we intensiever inzetten op informatieverstrekking over riolering en water. Hierbij wordt klimaatadaptatie als een integraal aspect meegenomen en is er speciale aandacht voor wat inwoners en bedrijven daarin kunnen betekenen. Dit blijft een continu proces.

9. Financiële gevolgen

De riolering in Zevenaar is grotendeels aangelegd in de jaren '50, '60 en '70. Hierdoor bereikt een aanzienlijk deel van het rioolstelsel in de komende jaren het einde van de technische levensduur, wat leidt tot een omvangrijke vervangingsopgave.

In de komende planperiode wordt het (risicogestuurd en levensverlengend) onderhoud aan het bestaande rioolstelsel voortgezet. De onderhoudsbudgetten zijn gecorrigeerd op basis van de meest recente inzichten en aangepast op basis van de verwachte onderhouds- en beheerkosten, waaronder kosten voor onderzoek, software, telemetrie en gezamenlijke Liemersbrede projecten. Vanaf 2029 is geen rekening meer gehouden met gezamenlijke onderzoeken in Liemersverband vanwege de voorgenomen fusie. Dit sluit aan bij de verkenningen die Zevenaar, Duiven, Westervoort en Doesburg momenteel uitvoeren naar een gezamenlijk Integraal Watertakenplan voor de periode na een mogelijke fusie. Daardoor wordt verwacht dat toekomstige onderzoeken in een andere samenwerkingsvorm worden georganiseerd.

Tevens investeert de gemeente verder in het vervangen van verouderde rioolobjecten en waar mogelijk worden deze grootschalige vervangingen gecombineerd in revitaliseringsprojecten. Daarbij worden maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie en duurzaamheid meegenomen, conform het



geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. De maatregelen dragen bij aan een klimaatadaptieve en biodiverse leefomgeving. Naast het voorkomen van wateroverlast en het behouden van droge voeten, versterken zij de waterbergingscapaciteit, verminderen zij de effecten van hittestress en bieden zij kansen voor biodiversiteit en een aantrekkelijkere openbare ruimte.

In de komende planperiode zijn lasten hoger dan in de vorige planperiode. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de rioolheffing. In het WTP 2022-2026 staat aangegeven dat de rioolheffing vanaf 2023 gelijk kan blijven (exclusief jaarlijkse indexatie) tot en met 2026. Vanaf 2027 is een stijging van de heffing gedurende 25 jaar met 2% per jaar nodig om kostendekkend te blijven. In het WTP 2027-2031 staat aangegeven dat in de periode 2027-2030 de rioolheffing zal stijgen met 6,8% per jaar om kostendekkend te blijven (exclusief jaarlijkse indexatie). Deze stijging is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- 2,8% van de stijging is te verklaren door de gestegen arbeidskosten en prijzen in de GWW-sector, de actualisatie van de onderhoudsbudgetten, de noodzakelijke investeringen in verband met de vervangingsopgave van verouderde rioolobjecten en revitaliseringsprojecten.
- 4% van de stijging als gevolg van het besluit om de BTW op rioolinvesteringen vanaf 2026 door te belasten aan het taakveld riolering. De gemeente past hiervoor een ingroeimodel toe, oplopend van € 204.000 in 2026 tot € 816.000 vanaf 2029. Om de stijging in 2026 te dempen wordt de egaliseringsreserve eenmalig aangesproken.

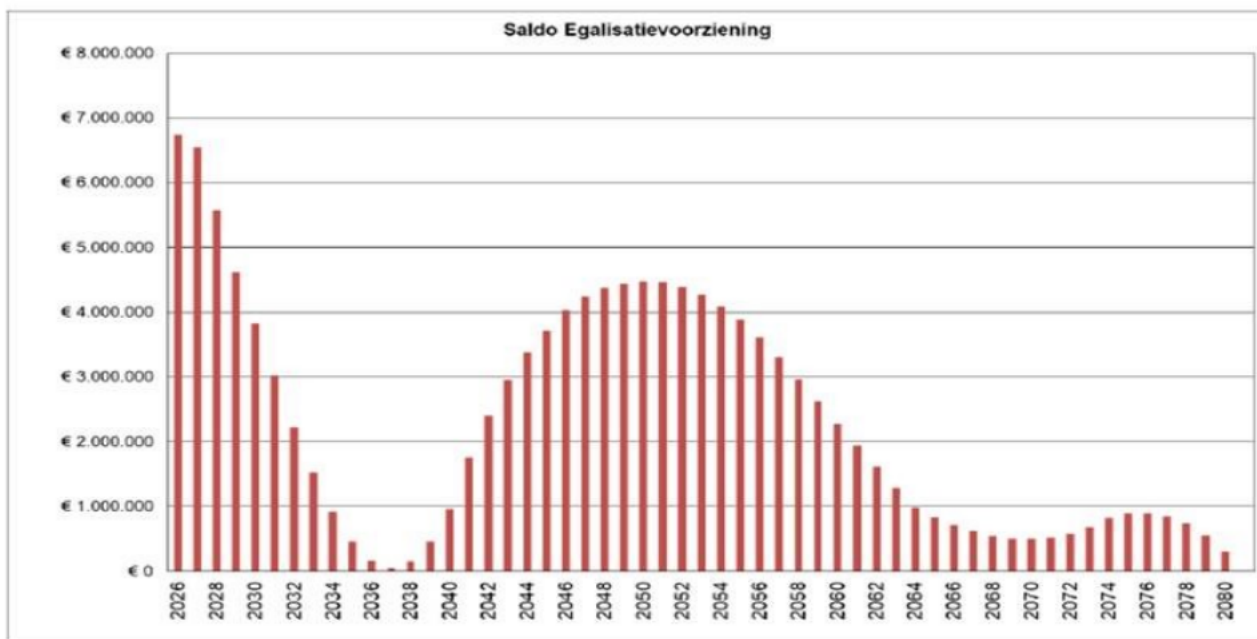
In het kostendekkingsplan is voor de periode 2031-2041 een stijging van de rioolheffing van 4% per jaar voorzien om kostendekkend te blijven. Daarna daalt deze verder naar 0,8% per jaar.

In het onderstaand overzicht is het verloop van de rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens weergegeven van het nieuwe WTP 2027-2031. Tarieven zijn afhankelijk van bestuurlijke vaststelling en jaarlijkse indexatie door prijsstijgingen is hierin niet meegenomen. De rioolheffing mag, conform het besluit, begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie lokale heffingen, hoogstens kostendekkend zijn.

Rioolheffing WTP 2027-2031	2027	2028	2029	2030	2031
Meerpersoonshuishouden (exclusief jaarlijkse indexatie)	€ 269,97	€ 288,33	€ 307,94	€ 328,88	€ 342,03

Bij de financiële uitwerking van het WTP 2027-2031 is voor de gemeente Zevenaar een separaat kostendekkingsplan opgesteld. Hierin zijn de financiële gegevens uit de (meerjaren)begroting verwerkt en aangevuld met de exploitatie- en investeringsbudgetten (inclusief kapitaallasten) uit dit WTP 2027-2031 en is de ontwikkeling van bovenstaande rioolheffing opgenomen. De financiële doorrekening kijkt langjarig vooruit tot 2081, zodat de effecten hiervan inclusief de kapitaalslasten en demografische ontwikkelingen integraal zichtbaar worden. De economische afschrijvingstermijn voor Telemetrie bedraagt zeven jaar.

De gemeente beschikt over een voorziening en reserve riolering. Het saldo van beide mag niet negatief zijn. De reserve wordt uitsluitend ingezet voor het opvangen van jaarlijkse schommelingen in de exploitatie, veroorzaakt door efficiencyverschillen en afwijkingen in de opbrengsten uit de riolering. De voorziening riolering, conform artikel 44, tweede lid, van het BBV, dient ter dekking van toekomstige vervangingsinvesteringen in het rioolstelsel waarvoor rioolheffing wordt geheven. Dit met als doel om oplopende kapitaallasten te dempen en te voorkomen dat de rioolheffing te sterk fluctueert. Het verloop van de voorziening is weergegeven in de bijgevoegde grafiek.



Ondanks de inzet van de voorziening is een stijging van de rioolheffing noodzakelijk om de structureel hogere lasten te kunnen dekken maar vindt de stijging en daling van de heffing geleidelijk plaats en worden abrupte tariefsprongen voorkomen.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Bijlage 1	1301908	Raadsbesluit Watertakenplan de Liemers (2027-2031)
Bijlage 2	1302383	Watertakenplan de Liemers (2027-2031)
Bijlage 3	1310042	Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie
Bijlage 4	1310528	Wijzigingsbesluit Nota activerings- en afschrijvingsbeleid gemeente Zevenaar 2026, eerste wijziging

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk